

Guide: At stille spørgsmål til en kilde og at formulere en problemstilling

Et dokument er bare et dokument, indtil man stiller et spørgsmål til det. Så bliver dokumentet til en kilde.

En kilde kan være kilde til mange forskellige ting - alt efter hvilke spørgsmål, man stiller til den. Der findes dog gode og dårlige spørgsmål, som det vil fremgå.

En normativ kilde

På næste side kan du se det cirkulære om uniformsforbuddet, der blev udstedt den 30. november 1940, hvilket var en uge før *Spadeslaget*.

For at lære mere om *Spadeslaget* kan du se filmen *Spadeslaget i Haderslev* på Youtube eller læse *Historien bag Spadeslaget*.

- *Film*: youtu.be/sK1bhIJSTPg
- *Historien bag Spadeslaget*: sa.dk/spadeslaget

Cirkulæret er en såkaldt normativ kilde. Det vil sige, at den udstikker regler for nogle bestemte områder i samfundet. Den angiver en 'norm' for, i dette tilfælde, hvordan politiet skal opføre sig, når de ser, at uniformsforbuddet bliver overtrådt.

Kilden siger derfor noget om, hvordan rigsadvokaten (staten) gerne vil have, at tingene skal foregå.

Den siger derimod ikke noget om, hvordan politiet rent faktisk optræder.

Eksempler på gode og dårlige spørgsmål

Eksempler på et par *gode* spørgsmål til denne kilde som normativ kilde er:

- Hvilke muligheder havde politiet, når det konstaterede en overtrædelse af uniformsforbuddet?
 - Havde der tidligere været udstedt uniformsforbud?
- Et *dårligt* spørgsmål er derimod:
- Hvad gjorde politiet i 1940, når det så civile personer iført uniform?

Men det er også muligt at stille andre typer spørgsmål. For selv om der findes gode og dårlige spørgsmål til kilder, så er der brede grænser for fantasien, når man stiller spørgsmål. Somme tider siger en kilde nemlig noget indirekte. Det gør normative kilder ofte, fordi de kan være statens reaktion på noget, der ikke fungerer som det skal. Her beskriver kilden indirekte det 'noget, der ikke fungerer som det skal'. Fordi den beskriver det indirekte, vil man dog ofte skulle søge andre kilder for bekræftelse.

Gode (indirekte) spørgsmål kunne være:

- Blev det tidligere uniformsforbud af 30. marts 1940 overholdt? Hvorfor ikke?
- Hvordan kan nazister hidtil have forsøgt at omgå uniformsforbuddet?

Et *dårligt spørgsmål* er derimod:

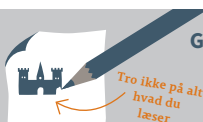
- Havde nazisterne frem til december 1940 uniform på under overfrakken?

Spørgsmålet er dårligt, fordi det generaliserer ud fra noget, som kun antydes at have været tilfældet en eller flere gange.

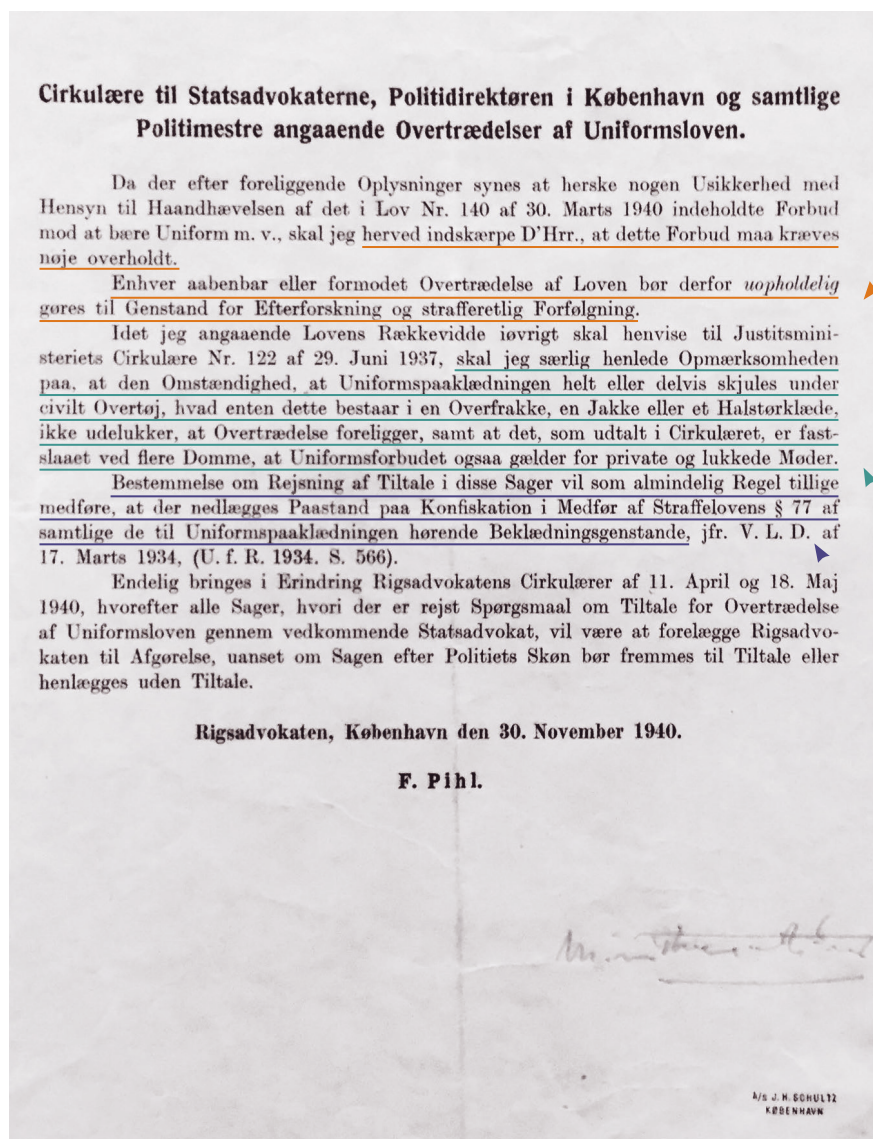
Spørgsmål og problemstilling

Groft sagt kan man her sige, at til kilderne enkeltvis stiller man et konkret spørgsmål, til flere kilder har man en samlet problemstilling. I sammenhæng med f.eks. politimester Hartmanns redegørelse om *Spadeslaget*, kunne en problemstilling være: Bar politimesteren i Haderslev sig rigtigt ad, da han lod nazisternes uniformsdele konfiskere den 8. december 1940?

Når man læser kilden, skal man undervejs prøve at stille alle mulige spørgsmål. Spørgsmålene til kilderne kan skabe en nysgerrighed, der leder frem til en problemstilling. Det er det, som er forsøgt illustreret:

Spørgsmål til kilden

INDIREKTE SPØRGSMÅL

Blev det tidligere uniformsforbud overholdt? Hvorfor ikke?

Rigsadvokatens cirkulære af 30. november "indskærper" politimestrene det tidligere forbud. At indskærpe et eksisterende forbud tyder på, at det hidtil er blevet brudt. I næste sætning skriver han, at politiet 'uopholdeligt' (i kursiv) må gøre overtrædelserne til genstand for efterforskning. Rigsadvokaten synes at mene, at en del af årsagen til, at uniformsforbuddet ikke bliver overholdt, er, at politiet ikke skrider ind over overtrædelser.

(Skyldes politiets tøven mon, at nazisterne er 'venner' med den tyske besættelsesmagt?)

INDIREKTE SPØRGSMÅL

Hvordan kan nazister hidtil have forsøgt at omgå uniformsforbuddet?

De kan have trukket en jakke eller frakke på – eller måske bare et halstørklæde, have vandret til et møde og dér afført sig overtøjet – og deltaget i mødet i uniform.

DIREKTE SPØRGSMÅL

Hvilke muligheder havde politiet, når det konstaterede en overtrædelse af uniformsforbuddet?

Der kunne rejses tiltale, og derefter skulle uniformsdelene i reglen konfiskeres.

Eksempler på problemstillinger

Sammen med andre kilder kan cirkulæret bidrage til belysning af problemstillinger som:

- Blev dansk politis optræden over for nazisterne påvirket af den tyske besættelse?

Lidt mere bredt, kan samme problemstilling formuleres således:

- Hvordan var det danske politis arbejdsforhold under besættelsen?
- Hvordan optrådte de danske nazister under besættelsen?

Husk at for at besvare den slags problemstillinger kræver det, at du bruger flere forskellige kilder fx aviser, politirapporter og erindringer.

